

NATANIELIS HOTORNAS

(Nathaniel Hawthorne; 1804—1864)

Gimė Seileme (Massachusetts), senoje puritonų šeimoje. Tėvas žuvo jūroje, kai Nataniellui éjo tik ketvirti metai, ir motina labai anksti ji sudomino literatūra, norédamas nukreipti nuo jūrininko protestijos. Devynerius metus jis šiek tiek apšlubo, ir tai paskatino daug skaityti. Baigęs mokslus Bowdoino koledže, jis vél sugrįžo į Seilemą ir dvyliką metus atsidėjo rašybai. Nepaprastai išgarsėjo kaip „New England Magazine“ ir „The Token“ bendradarbis. 1837 m. jis paskelbė savo pirmąjį rinkinį „Antrąsyk papasakotos istorijos“ (Twice Told Tales), kuris sudomino labai daug skaitytojų. Šioje knygoje daug jo gražiausių novelių.

Paskui jis redaktoriavo, buvo istorikas ir vaikų rašytojas. Išleido dvi pasakų knygas: „Stebuklų knyga“ (A Wonder Book) ir „Girios tankumynų pasakos“ (Tanglewood Tales). Vėliau dirbo Seilemo muitinėje, 1842 m. vedé ir gyveno Old Manse, kur parašė novelių knygą „Senosios sodybos samanos“ (The Mosses from an Old Manse). 1845 m. jis vél sugrįžo į Seilemą ir ten parašė savo geriausią romaną „Raudonoji raidė“ (The Scarlet Letter). Atsidūrės Konkorde jis aprašė savo mokslo draugo B. F. Pirso biografiją, ir už tai buvo paskirtas konciliu į Liverpulį. Ten jis išgyveno septynerius metus. Prieš grįždamas į JAV, dvejus metus praleido Italijoje. Iš ten patirtų įspūdžių parašė romaną „Marmuro faunas“ (The Marble Faun).

Amerikiečiai laiko Hotorną ryškiausia žvaigžde, o jo „Raudonąją raidę“ — unikalą dvasine brangenybe, kurią amerikiečių tauta padovanojo pasauliui. Hotornas buvo romantikas moralistas. Savo kūriniuose jis nagrinėja dorovés problemas. Pavyzdžiu, „Raudonojoje raidėje“ jis formuluoją tokį klausimą ir megina ji atsakyti: kokios būna laisvo žmogaus padarytos nuodėmės pasekmės? „Marmuro faune“ ji kelia dar svarbesnį klausimą: kodėl yra nuodėmė?

Jo geriausios novelės ypač žavi sklandžiu stiliumi. Taip pat jis mokėjo panaudoti visa tai, kas yra ryšku ir spalvinga vietas tradicijose ir istorijoje. Tačiau jis niekad nesitenkinio vien išorinių daiktų aprašinėjimu. Jis juos visus sudvasindavo ir jausdavo jų paslaptinges ryšlius. Materializmu nusikratydavo, kaištai siekdamas begalybęs. Kiekvieną žmogų jis vertino, kaip senos ir nuolatinės žmonių tragedijos aktorių, kovojanti

*tarp mirtingų šešelių. Jnorinė apšviestą amžiną sviesos. Meli-
triškai panaudodamas simbolius ir alegorijas, provincinę Nau-
jajį Angliją jis pavertė pastovios ir universalios reikšmės
scena.*

Ambicingas svečias

Vieną rugsėjo mėnesio vakarą šeima buvo susirinkusi prie židinio ugnies ir kurstė ją kalnų upokšnių atvilktais stuobriais, sausom pušinėm pliauskom bei likučiais milžinišku medžiu, vėjų išverstų į bedugnes. Kaminu dundėjo ugnis, apšviesdama kambarį savo plačia liepsna. Tėvo ir motinos veidai spinėdo ramiu džiaugsmu; vaikai juokėsi, vyriausia duktė buvo gyvas laimingos septyniolikmetės atvaizdas. Pagyvenusi senelę, sėdinti šilčiausioje vietoje, megzdama taip pat atrodė kaip laimės atvaizdas, bet jau gyvenimo pabaigos. Visi jie surado „ramybės uostą“ nelemčiausioje Naujosios Anglijos vietoje. Šeima gyveno Baltujų Kalnų tarpukalnėje, kur smarkus vėjas nustavo ištisus metus ir buvo pašélusiai šaltas žiemą, prieš nusileisdamas į Sako slėnį ir visu atšiaurumu puldamas medinius namus. Jie gyveno ne tik šaltoje, bet ir pavojingoje vietoje—virš jų galvų dunksojo toks status kalnas, kad dažnai akmenys imdavo triukšmingai riedėti jo šlaitais ir sudrebindavo juos vidurnaktį.

Mergina ką tik buvo iškrėtusi pokštą, kuris juos visus pralinksmino, kai tarpukalnę siaučiantis vėjas, atrodo, sustojo prie jų namų, ir prieš nusileisdamas į slėnį sudrebino duris gilia rauda ir skundu. Nors tie garsai nebuvo niekuo ypatingi, visa šeima tą valandę kažkodėl nusiminė. Gera nuotaika buvo begrūžtanti, bet jie pastebėjo, kad durų rankeną iš lauko pusės kilstelėjo kažkoks pakelėvis, kurio žingsnius nustelbė niūrus ji atlydėjęs vėjo staugimas.

Nors ir gyveno tokioje vienamoje, šie žmonės kasdien turėjo progų susidurti su išoriniu pasauliu. Romantiška Tarpukalnė yra didelė arterija, kuria nuo Maino iki Žaliųjų kalnų bei Švento Lauryno upės krantų ar atgal nuolat teka vidaus prekybos kraujas ir gyvybė. Pašto diližanas visada pravažiavo palei pačias namų duris, ir keleiviai, neturintys jokios palydos, tik savo lazdas, čia sustodavo persimesti žodžiu, kad vienumos jausmas nepradėtų jų slėgti ligi pravažiuos kalnų tarpekli ar pasieks pirmuosius slėnio namus. Taip pat koks nors pirklys, pakeliui į Portlendo rinką, čia sustodavo nakvynės ir.

jei būdavo ligiau nei mergaitės laigos namuose patirdavę liginsi. Tad durų, visa norėdami pribendrą.

Duris liūdesio, be se keliauja jis nušvito, iššoks iš kri prijuoste vo rankutes jau nuteikė

— Al labiau, kad stirės. Si Tamilžiniškos dą baisaus v

— V namų šeimi kuprine.

— Ta šis.— Aš tik keliu eidame nes, kai aš veidus, man šeima laukė kaip namie.

Nuoši židinio, kai kopomis did prie namų. garsas reiški

— Sem mes jo neuž mas.— Kartai mūsų; bet m vename. Be kartais iš tik

jei būdavo nevedės, prie židinio ugnies išsėdėdavo žiek tiek ilgiau nei īprasta, tikėdamasis prieš išvykdamas nuvogti kalnų mergaitės bučinį. Tos šeimes sodyba buvo iš tų primityvių už eigos namų, kuriuose keleivis mokėjo tik už valgį ir lovą, užtat patirdavo nuoširdų priėmimą, kurio jokiais pinigais neatlyginsi. Tad, pasigirdus žingsniams tarp laukų ir kambario durų, visa šeima pakilo — senelė, valkai ir suaugusieji,— lyg norėdami pasveikinti kokį nors šeimos narį ar savo dalios bendrą.

Duris atidarė jaunas vyras. Iš pradžių jo veidą temdė liūdesio, beveik sielvarto šydas, kaip žmogaus, kuris sutemo se keliauja vienas per nelemtą ir niūrią vietovę, bet greitai jis nušvito, pamatęs tokį nuoširdų sutikimą. Jo širdis, atrodė, iššoks iš krūtinės pasveikinti juos visus, pradedant senelę, kuri prijuoste šluostė kėdę, baigiant vaikučiu, kuris ištisė į jį savo rankutes. Vienas žvilgsnis ir šyptelėjimas atvykėlių tučtuoju nuteikė nekaltai bičiulystei su vyriausiaja dukra.

— Ak, nieko nėr geriau už šią ugnį! — sušuko jis.— Juolabiau, kad ji šildo tokią malonią draugiją! Aš esu visiškai sustiręs. Ši Tarpukalnė — tarsi koks vamzdis, į kurį pučia dvejos milžiniškos dumplės; visą kelią nuo Bartleto man kapojo veidą baisaus viesulo smūgiai.

— Vadinasi, tamsta vyksti Vermonto link? — paklausė namų šeimininkas, padėdamas jaunuoliui nuo pečių nusiimti kuprinę.

— Taip, einu į Burlingtoną, ir netgi daug toliau — atsakė sis.— Aš tikėjausi šį vakarą pasiekti Etan Kremfordą, bet tokiu keliu eidamas pėsčiasis visados vėluoja. Pagaliau tai nesvarbu, nes, kai aš matau tokią malonią ugnį ir tamstų visų linksmus veidus, man atrodo, kad ją užkūrėte tik man vienam ir kad visa šeima laukė mano atvykimo. Tad aš sėsiuos tarp jūsų ir būsiu kaip namie.

Nuoširdusis atvykėlis buvo ką tik prisitraukęs kėdę prie židinio, kai lauke pasigirdo, tarsi kas nors stačiomis kalno pakopomis dideliais šuoliais triukšmingai ristusi žemyn ir artėtų prie namų. Visa šeima sulaukė kvėpavimą, nes žinojo, ką tas garsas reiškia, o jų svečias panašiai pasielgė instinktyviai.

— Senasis kalnas sviedė į mus akmenį, bijodamas, kad mes jo neužmirštume,— tarė šeimininkas, tučtuoju atsigaudamas.— Kartais jis pakrato savo galvą ir grasina užgriūti ant mūsų; bet mes esame seni kaimynai ir apskritai gražiai sugvename. Be to, čia pat mes turime saugią slėptuvę, jeigu jis kartais iš tikrujų sugalvotų pasileisti žemyn.

Ateivis vakarienei pavalgė meškienos, ir jo atviroas, buo-
sirdus būdas jį taip suartino su visa šeima, kad pokalnis tarp
toks laisvas, tarsi ateivis būtų buvęs to kalnų židinio augu-
tinis. Jis buvo išdidžios ir kartu nuolankios dvasios, pasiput-
ir rezervuotas tarp galingųjų ir turtingųjų, bet visada pasiry-
žęs nulenkti galvą prie vargšų židinių kaip jų brolis ar sūnus.
Tarpukalnės pastogėje jis rado nuoširdumą ir sielos paprastu-
mą, ižvalgų Naujosios Anglijos protą ir vietinės kilmės poe-
ziją kurios šių namų gyventojai įgijo iš kalnų viršūnių ir tar-
peklų, jos buvo apsupti jau prie pat savo romantiškos ir pa-
vojingos sodybos slenksčio. Jis keliaudavo toli ir vienas; vienas
jo gyvenimas, galima sakyti, buvo vienišas takas, nes išdidus,
uždaras būdas jį visados vertė šalintis tu, kurie priešingu at-
veju būtų jo bičuliai. Taip pat ir šeima — tokia svetinga ir
maloni — buvo sąmoningai vieninga ir atsiskyrusi nuo visų; to-
kia vienybė kiekvienus namus paverčia šventove, į kurią sve-
timas negali įsibrauti. Tačiau tą vakarą kažkokia pranašiška
simpatija paskatino išsimokslinus ir subtilių manierų jaunuoli
atverti savo širdį tiems paprastiems kalniečiams, o jo atvirumas
paskatino ir juos atsiliepti su pasitikėjimu. Iš tiesų, argi bend-
ro likimo ryšys nėra stipresnis už giminystės ryšį?

Jaunuolio būdo paslaptis — didelė ir atsaini ambicija. Jis
galėjo gimti pilkam gyvenimui, bet negalėjo būti užmirštas
cape. Jo karštą troškimą pakeitė viltis, o ši, ilgą laiką puose-
léjama, virto įsitikinimu, kad nepaisant jo dabartinio gyvenimo
tamsumo, šlovés spinduliai nušvies jø kelią, nors gal, kai jo
jau nebus. Būsimosios kartos prisimins tą tamsumą, kuri yra
jo dabartis, ir lengvai pamatys jo pėdsakų spindesį, ir pripa-
žins, kad didelių gabumų žmogus pragyveno nuo lopšio ligi
karsto niekieno nesuprastas.

— Ligi šiol,— sušuko atvykėlis, įraudusiais skruostais ir
entuziastingai žibanciomis akimis,— aš nieko nesu nuveikęs.
Jeigu ryt išnykčiau nuo žemės paviršiaus, niekas apie mane
nežinotų daugiau kaip tamstos: kad nežinomas jaunuolis atvy-
ko iš Sako slėnio, tą vakarą jums atvérē savo širdį, ir kad kitą
dieną auštant išvyko tarpukalniu, ir niekas daugiau jo nematé.
Né viena gyva būtybė nepaklaus „Kas jis buvo, iš kur ke-
liavo?” Bet ne. Aš negaliu numirti, neįvykdęs savo paskirties!
Paskui tegul ateina mirtis! Aš jau būsiu pasistatęs sau pa-
minklą.

Iš jo kalbos tolydžio liejosi toks natūralus susijaudini-
mas, kad nepaisydama jo abstrakčių svaiciojimų, šeima galėjo
suprasti jaunuolio jausmus, nors jiems ir gana svetimus. Grei-

tai suvokęs savo elgesio juokingumą, jis paraudo karčiuną.
nasis dėl pasakyty žodžių.

— Be abejo, tamtos juoksitės iš monės,— taré paimda-
mas vyresniosios dukters ranką ir pats nusijuokdamas.— Tik-
riausiai manote, kad mano ambicija yra tokia pat beprasniš-
ka, kaip kad aš įkopčiau į Vašingtono kalną ir ten pavirsčiau
ledo gabalu tiktais tam, kad apylinkių žmonės iš savo slėnių
galėtų manimi grožėtis. Iš tiesų, tai būtų garbinga papédė žmo-
gaus statulai!

— Mat atrodo,— raudonuodama atsakė mergina,— kad
geriau čia sėdėti prie ugnies ir būti ramiems bei patenkintiems,
nors ir niekas apie mus nemąsto.

— Vis dėlto aš manau,— taré tévas po valandélé truku-
sios tylos,— kad yra gana natūralu tai, ką jaunuolis pasakė;
galimas dalykas, jeigu mano protas būtų pasukęs ta kryptimi, ir
aš jausčiau tą patį. Keista, žmonel, kaip jo kalba pažadino ma-
no ga'voje dalykus, kurie tikriausiai niekad neįvyks.

— O gal ir įvyks,— pasakė žmona — Ar vy'as mąsto
apie tai, ką jis veiks likęs našlys?

— Ne, nel — sušuko šis, atmesdamas tokią mintį su prie-
kaištingu švelnumu.— Kai aš mąstau apie tavo mirtį, Estera,
aš taip pat mąstau ir apie savąjį. Bet aš svajojau apie kitką.
Aš įsivaizdavau, kad mes turime gerą ūkį Bartlete ar Bethem-
le, ar Littone, ar kuriame kitame mieste aplink Baltuosius Kal-
nus, bet ne ten, kur jie visados grasinga užgriūti ant mūsų galvų.
Kad aš gražiai sugyvenu su savo kaimynais, esu paskirtas
miesto teisėju ir pasiuistas į Aaukščiausiąjį Teismą vienam ar
dviems terminams, nes paprastas ir sąžiningas žmogus ten gali
daug padaryti. O visai praziļęs ir pasenęs — ir tu taip pat —
aš galėjau ramiai numirti, jus visus palikdamas mane aprau-
doti. Skalūninė lenta ant kapo man bus taip pat gera, kaip ir
marmurinė — joje galėtų būti įrežtas mano vardas, amžius,
posmas iš psalmių ir gal keli žodžiai, kurie pasakyty žmo-
néms, kad gyvenau kaip sąžiningas pilietis ir miriau kaip krikš-
čionis.

— Tamtos matotel — sušuko atvykėlis.— Žmogui įgim-
ta trokštī paminklo — ar jis būtų skalūninis, ar marmurinis,
granito stulpas, ar garbingas atminimas žmonių širdyse.

— Kokie keisti dalykai mums ateina į galvas šianakt,—
taré žmona su ašaromis akyse.— Sakoma, esas toks ženklas, kad
kas nors turi įvykti, kai žmonės pradeda taip galvoti ir kalbė-
ti. Pasiklausykite vaikų!

Jie visi sukluso. Mažesnieji vaikai buvo paguldyti kita-
me kambaryste, bet durys paliktos previros triip, kad galima

bivę girdėti juos rimtai tarpusavy kalbančius. Jie irgi atrodo užsikrėto sėdinčiųjų prie židinio svaidojimais, ir vienas kito pranoko keistais norais bei vaikiškais ketinimais, ką jie darys užaugę. Pagaliau vienas iš mažylių, užuot kreipėsis į savo brolius ir seseris, pašaukė motiną.

— Mama, aš tau pasakysiu, ko noriu! — sušuko jis. — Atroku, kad tu ir tėtė, senelė, ir mes visi, taip pat svečias — visi mes nueltume ir atsigertume iš Flumės krioklio!

Nė vienas negalėjo ištverti nenusijuokęs, girdėdamas, kad didžiausias vaiko noras — palikti šiltą lovą, atitraukti visus kitus nuo linksmos ugnies ir juos nuvesti prie Flumės tvenkinio upelio, kuris krito iš aukštumų į Tarpukalnės gelmes. Vos vaikas spėjo ištarti paskutinius žodžius, pasigirdo nelygus arėjančių ratų bildėjimas ir pagaliau karieta sustojo prie durų. Atrodo, joje važiavo du ar trys vyrai. Jie linksmino savo širdis grubiai traukdami dainą, kuri nutrukstamomis gaidomis aidėjo tarp uolų, kol dainininkai dvejojo, ar tėsti kelionę, ar pasilikti čia ir apsinakvoti.

— Tėve, — tarė mergina, — jie šaukia tamstą vardu.

Tačiau šeimininkas abejojo, ar iš tiesų ji šaukia, ir ne norėjo pasirodyti labai godus uždarbio, kviesdamas keleivius apsinakvoti jo pastogėje. Todėl neskubėjo prie durų; o tuo tarpu pasigirdo botago pliaukštelėjimas, ir keleiviai patraukė keliu per Tarpukalnę, vis tebedainuodami, nors jų muzika ir jų linksmybė skrido iš niūraus kalno širdies.

— Klausyk, mama! — vėl sušuko vaikas. — Jie būtų mus nuvežę prie Flumės.

Ir vėl jie nusijuokė iš vaiko užsispymimo nakčia pasi vaikščioti. Bet staiga dukters sielą tarytum šviesus debesis apgaubė, valandėlę ji rimtai žiūréjo į ugnį ir atsikvėpė taip giliai, kad pasigirdo kone atodūsis. Sumišusi, paraudusiais skruostais, ji greitai apsižvalgė aplink, lyg bijodama, kad ten esantieji žvilgsniai nepervertu jos krūtinės. Atvykėlis paklausė, apie ką ji vis galvojanti.

— Apie nieką, — atsakė ji liūdnai šypsodamasi. — Bet kaip tik dabar aš pasijutau vieniša.

— O, aš visada jausdavau, kas glūdi kitų žmonių širdyse, — tarė jis pusiau juokais, pusiau rimtai. — Ar tamsta norėtum, kad aš atskleisciau Jūsų širdies paslaptį? Nes aš žinau, ką reiškia, kai jauna mergina dreba prie karšto židinio ir skundžiasi vienatve, sédėdama šalia motinos. Ar reikia tuos jausmus išreikšti žodžiais?

— Tai jau nebus mergaitės jausmai, jeigu jie bus ištarti

žodžiais, — atsakė dama į šali.

Visa tai jau daigas buvo pradėjus žydėti rojuje, jeigu Nes moterys garbi vykėlis, o gerą, iš paprastumas, kuris bant, ir jam stebinkimus, véjas, pūtė ūztí. Kaip svajinga sių, kurios senais aukštumas bei tarpsmelodija. Išilgai kėdotuvio eisena. Nominetė į ugnį keletą dėjo traškėti, ir ginkuklios laimės scen glamonėjo. Buvo glovą atskirame kartino — energinga nos veidą, išdidžiu filius, ir gerosios kambario vietoje, f darbo ir, tolydžio ju

— Seniai tur minėjote svajones vieną dalyko prie kartu su jumis. Be žingsnis ar du skirnes kol šito nepadankti.

— Kas yra,

Tada senelė vus prisilinkti arčia keletą metų apsirūpino muslino gaubtuvu ir vilkėjusi nuo savo prisiminė seną prietenos laidojant lavon šiek tiek raukšlėta a kastas lavonas kars, kad visa tai sutvarik atsitikti, ją labai jau

žodžiais,— atsakė kalnų nimfa juokdamasi, bet akis nukreipdama į šalį.

Visa tai jaunuolių buvo pasakyta tarpusavy. Gal meilės daigas buvo pradėjęs dygti jų širdyse,— toks tyras, kad galėjo žydėti rojuje, jeigu jam nelemta sukrauti žiedų šioje žemeje. Nes moterys garbina malonų kilnumą, kuriuo pasižymėjo atvykėlis, o gerą, išdidžią ir svajingą sielą visada pavergia toks paprastumas, kuris buvo įgimtas jai. Jiedviems ramiai bekalbant, ir jam stebint mergaitės švelnų liūdesį ir nedrašius troškimus, vėjas, pūtęs iš Tarpukalnės, pradėjo garsiau ir baisiau ūžti. Kaip svajingas keleivis sakė, tai skambėjo tarsi vėjo dvasių, kurios senais indėnų laikais gyveno tarp kalnų ir jų aukštumas bei tarpeklius pavertė šventa vieta, choru giedama melodija. Išilgai kelio aidėjo rauda, lyg juo būtų traukusi laidotuvę eisena. Norėdami nuvaikyti visus apnikusį liūdesį, jie įmetė į ugnį keletą pušų šakų, ligi pagaliau sausos skujos pradėjo traškėti, ir greitai smarki liepsna vėl apšvietė taikios ir kuklios laimės sceną. Šviesa meiliai pakibo virš jų ir juos visus glamonėjo. Buvo galima matyti vaikų, besižvalgančių iš savo lovų atskirame kambaryje, smulkius veidelius, o čia, šalia židinio — energingą tévo povyžą, pavargusį ir rūpestingą motinos veidą, išdidžius jaunuolio bei pražystančios mergaitės profilius, ir gerosios senelös, vis dar tebemezgančios šilčiausioje kambario vietoje, figūrą. Senelė trumpai pakélé akis nuo savo darbo ir, tolydžio judindama pirštus, pradėjo kalbėti:

— Seniai turi savo idėjų, lygiai kaip jų turi jauni. Jūs minėjote svajones bei planus, ir jūsų vaizduotė lakstė nuo vieno dalyko prie kito taip, kad ir mano mintys ēmė keliauti kartu su jumis. Bet — ko gali norėti sena moteris, kurią tik žingsnis ar du skiria nuo kapo? Vis dėlto aš jums pasakysi, nes kol šito nepadarysiu, toji mintis mane persekios dieną ir naktį.

— Kas yra, motin? — kartu sušuko vyras ir žmona.

Tada senelė su paslaptina mina, paskatinusia pašnekovus prisislinkti arčiau prie ugnies, jiems pranešé, kad jau prieš keletą metų apsirūpinusi įkapémis: gražia linine lavondengte, muslino gaubtuvu ir viskuo — geriausios rūšies, kuo tik ji buvo vilkėjusi nuo savo vestuvių dienos. Tačiau ši vakarą ji keistai prisiminé seną prietarą. Jos jaunystėje buvo sakoma: jeigu ką nors laidojant lavono įkapés netvarkingos, nors vien apykaklė šiek tiek raukšlėta ar gaubtuvas ne visiškai lygiai uždėtas, pakastas lavonas karste stengsis išlaisvinti savo šaltas rankas, kad visa tai sutvarkytų. Toji mintis, kad ir jai gali panašiai atsitikti, ją labai jaudino.

tas į namas
ventojais. Kit
kankaujančių pro
muolio likimas
ir asmenio vis
visados liks p
jo buvimu!

— Senelė, malonėk taip nekalbėti! — sušuko mergina
sa virpėdama.

— Taigi — ypač rimtai tėsė toliau senoji moteris, nors ji
keistai šypsodamasi dėl savo beprotybės. — Aš noriu, mano va-
kučiai, kai jau jūsų senelė bus pašarvota karste — aš noriu,
kad jūs priešais mano veidą padėtumt veidrodėli. Kas žino? Gė-
man bus galima žvilgtelėti į save ir pamatyti, ar visa yra kaip
reikia?

— Visi mes, seni ar jauni, svajojame tik apie kapus ir
paminklus, — sušnabždėjo atvykės jaunuolis. — Aš norėčiau ži-
noti, ką jaučia jūreiviai, jų laivui skėstant, kai juos, nežino-
mus ir negarsius, tuo amžinam poilsiu priglaus vandenynas —
tas beribis ir bevardis kapas?

Kuri laiką senelės laidotuviškos mintys taip paveikė
klausytojus, kad nelaimingasis būrelis nepastebėjo, jog laukę
nakties tamasybėse, triukšmas, panašus į sprogimo griausmą, pa-
skrido placių, giliai ir baisiai. Sudrebėjo namai ir visa, kas
juose buvo. Patys žemės pagrindai atrodė išjudinti, lyg tasai
baisus dundesys būtų paskutiniojo teismo trimių skardėjimas.
Jauni ir seni persimetė siaubo kupinais žvilgsniais ir akimirka
sustingo išbalę, pasibaisėję, nepajégūs ištarti žodį ar pajudėti.
Paskui iš visų lūpų sutartinai prasiveržė vienas riksma: „Griū-
tis! Griūtis!“

Iškalbingiausi žodžiai gali įteigt, bet ne aprašyti, neišreiš-
kiamą katastrofos siaubą. Aukos pasipylė iš namų ir ieškojo
rieglobočio ten, kur joms atrodė esanti saugi vieta, ten, kur
numatydami tokią griūtį, žmonės buvo pastatę užtvarą. Aimant.
Taip elgdamiesi, jie išbėgo iš saugios vietas ir nubėgo tiesiai
pražūties taku. Įgriuvo visas kalno šlaitas ir akmenų bei uolų
kaskadomis pasileido žemyn. Tačiau kaip tik prieš naujas, toji
lavina suskilo į dvi dalis, palikdama juos veik nepaliestus, ir
savo pasibaisėtinu griuvimui užvertė visą apylinkę, užblokuo-
dama kelią ir sunaikindama viską, kas pasitaikė jai pakeliui.
Daug anksčiau, nei kalnuose nutilo didžiosios griūties griaus-
mas, pasibaigė mirtina aukų agonija, ir visos jos ilsėjos ramybėje. Jų kūnai niekados nebuvo surasti.

Kitą dieną iš namo kamo vis dar buvo galima matyti
smilkstančius dūmus. Viduje ugnis iš lengvo ruseno židinyje
ir kėdės stovėjo aplink jį, lyg gyventojai būtų išėję pažiūrėti
griūties padarytų nuostolių ir turėtų tuo sugrižę padėkoti Die-
vui už stebuklingą išgelbėjimą. Visi jie paliko ivairius ženk-
dėjo juvardui. Jų istorija toli ir placių paskrido ir visados liks
tu kalnų legenda. Poetai apdainavo jų likimą.

Kai kurios aplinkybės leido manyti, kad keleivis, priimtas į namus taip pat žuvo katastrofoje su visais tu namų gyventojais. Kiti, priešingai, tai neigė, sakydami, jog nėra pakankamų įrodymų tokiai išvadai. Liūdnas to kilnios sielos jau nuolio likimas su jo žemiško nemarumo svajonėmis! Jo vardas ir asmuo visiškai nežinomi; jo istorija, gyvenimas ir planai visados liks paslaptimi. Žmonės abejoja net jo mirtimi ir notgi jo buvimu!